

Miklós műveiről, amelyek iránt éppen mostanában kezdtek érdeklődni a francia kiadók és kritikusok. Az összejövetelek fájdalmas hiánya volt viszont, hogy nem voltak jelen a párizsi Magyar Műhely című folyóirat szerkesztői, akik már évtizedek óta dolgoznak Kassák Lajos szellemi vonzásában, és szolgálják a magyar avantgarde franciaországi befogadásának ügyét.

A párizsi magyar avantgarde napok iránt jelentékeny érdeklődés nyilvánult meg, s érezhető siker kísérte az előadásokat, beszélgetéseket, kiállításokat. Nem hinném, hogy irodalmunk ehhez hasonló intenzitással mutatkozott volna be korábban a párizsi közönség előtt; s ez mindenképpen figyelemre méltó, mindenképpen elismerést érdemel. Mindebben az avantgarde napok szervezőjének, *Georges Baal*nak, azaz *Balassa György*nek van igen nagy érdeme, aki nemcsak hallatlanul kitartó és eredményes szervező munkájával, hanem műfordító, színházi rendező és természetesen konferenciavezető tevékenységével is eredményesen szolgálta a magyar avantgarde párizsi bemutatkozásának sikerét.

Pomogáts Béla

Gragger-émlékezés Berlinben

1987. november 4–5.

Az NDK–magyar hungarológiai vegyesbizottság a Berliini Humboldt Egyetem segítségével 1987. november 4–5-én tudományos ülésszakot szervezett Berlinben *Gragger Róbert* születésének századik évfordulójára emlékezve. A kétnapos konferenciát öt európai ország hungarológusainak részvételével a Magyar Kultúra Házában rendezték meg, ahol a Gragger-életműről kiállítás is tájékoztatott. A nyelv- és irodalomtudományi, valamint a kultúrtörténeti érintkezések tárgyköréből húsz előadás hangzott el, s bemutatkoztak a fiatal német műfordítók is. A tanácskozást *Eduard Bayer* professzor, az egyetem Szlavisztikai Intézetének vezetője nyitotta meg, majd a magyar vendégprofesszor, *Tarnói László* nagyívű pályaképben mutatta be a berlini Collegium Hungaricum első igazgatójának szervező- és tudományos munkásságát (*Versuch eines Porträts des Gelehrten und Wissenschaftsorganisators Robert Gragger*). Nagybecsű intézet- és kiadványszervezői tevékenysége mellett legfontosabb tudományos eredménye a legrégebb magyar vers, az *Ómagyar Mária-siralom* kiadása, s máig nem mellőzhető kommentálása. Ezt értékelte előadásában a Mária-siralom szövegtörvényezését újabban átvizsgáló *Vizkelety András* (*Robert Gragger als Mediävist – Erstherausgeber der „Altungarischen Marienklage“*). *Karl-Heinz Jügelt* egy ez ideig számon nem tartott hungarikát ismertetett (*Ein ungarisches Chronicon aus dem 17. Jahrhundert in der Universitätsbibliothek Rostock*), a brünni *Richard Pražák* Kazinczy Ferenc szláv és német kapcsolatairól szólt (*Der Aufklärer Ferenc Kazinczy und die Slawen, Deutschen und Ungarn*), *Fried István* pedig a nemzeti tudat szempontjából is fontos előadást (*Biliterarität in Pest-Ofen im Vormärz*) tartott. A következő hét felolvasás finnugor nyelvtudományi kutatásokról adott képet. Az este méltó programmal zárult: szövegérzékeny, és a 20. századi magyar irodalomban jól tájékozott fiatal műfordítók olvastak föl szemelvényeket Csáth Géza, Kassák Lajos és Esterházy Péter írásaiból.

A konferencia második napján történelmi, irodalmi és nyelvészeti érdekű előadások hangzottak el: *Alexander Tinschmidt* az utódállamokat érintő nagyhatalmi törekvéseket vizsgálta (Die Donau und das Kräfteverhältnis zwischen den Grossmächten nach dem ersten Weltkrieg), *Sigfried Höppner* pedig harmincegy évvel ezelőtti újságcikkekből válogatott egyoldalúan (Wiederspiegelung der Konterrevolution 1956 in der Presse der DDR). *Andrzej Sieroszewski* Varsóból a lengyel–magyar érintkezéseket, s főleg ezek változó megítélését mutatta be *lengyel* nyelvű előadásában (Die Aufgaben des im Ausland lebenden Hungarologen – aufgrund polnischer Erfahrungen), majd két irodalmi vizsgálat következett: a berlini hungarológia legnagyobb tekintélye, a generációkat nevelő *Paul Kárpáti* tartott előadást (Zum Generationsbegriff mit Blick auf die neuere ungarische Literaturgeschichte), utána pedig fiatal, műfordítóként is jeles tanítványa, *Irene Rübberdt* következett (Möglichkeiten von Zu-Flucht in der literarischen Moderne: Kosztolányi und Rilke). A kétnapos ülést érdekes nyelvészeti, illetve tudománytörténeti előadások zárták (*Klaus Rackebbrandt*: Zu den deutsch–ungarischen Beziehungen vom Aspekt der Lehnprägungen; *Kornya László*: Das Wirken ungarischer Lektoren an der Berliner Universität 1917–1945 im Spiegel der „Ungarischen Jahrbücher“; *Haik Wenzel*: Die verschiedenen Funktionen des Verbalpräfixes *meg-* im Zusammenhang mit den Merkmalen des verbum simplex).

A Gragger Róbertre emlékező ülészak után a résztvevők koszorúkat helyeztek el a dahlemi temetőben lévő síron. A konferencia előadásait a *Berliner Beiträge zur Hungarologie* következő, második és harmadik kötetében jelentetik meg.

Ötvös Péter

Az irodalmi posztmodernség fogalma

Irodalomtudományi kollokvium

Veszprém, 1988. II. 22–24.

A kollokviumra az MTA Irodalomtudományi Intézete és a Bayreuth-i Egyetem Világirodalmi Tanulmányok Intézete között létrejött együttműködési megállapodás alapján került sor. A kollokvium témáját a két résztvevő intézmény közösen határozta meg.

A posztmodernség körüli tudományos (és ideológiai) vita alapsajátosságai érthetően meghatározták ennek a kollokviumnak is a szerkezetét, gondolatmenetét. Minthogy a nemzetközi szakirodalom általában a modernség fogalmával állítja szembe ezt a művészeti jelenséget, s nemegyszer korérezéssé, kortudattá szélesíti, kézenfekvő volt, hogy a kollokviumot bevezető előadások mindenekelőtt a téma megközelítésének problémáival nézzenek szembe. *Erika Fischer-Lichte* bevezető előadásában (Postmoderne: Ende oder Postsetzung der Moderne?) – elsősorban Ihab Hassan felfogását bírálva – a posztmodernség irodalmi-művészeti sajátosságait a modernség hasonló jellemzőivel vetette össze, s rámutatott, hogy pusztán a szemléleti-alkotástechnikai jellemzők elemzésével nem lehet elkülöníteni egymástól a két művészeti paradigmát. Mivel a posztmodernség művészi karakterisztikumai nagy számban fellelhetők a század első felének művészetében is, elkülönítésük csupán a hasonló struktúrák funkcionális vizsgálatával lehetséges: ugyanazok az alakítástechnikai eljárások esetleg egészen